

FAGSKOLEN OSLO AKERSHUS

STUDIEPLAN

Veiledning av lærlinger

for instruktører og faglige ledere

med ansvar for opplæring i bedrift

Fagskolen Oslo Akershus
Stuedsted: Bjørkelangen / Oslo
Godkjent Nokut: 29.01.2015
Sist revidert: 2015

Oslo kommune

AKERSHUS
fylkeskommune

Innhold

1	GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I VEILEDNING AV LÆRLINGER – FOR INSTRUKTØRER OG FAGLIGE LEDERE – MED ANSVAR FOR OPPLÆRING I BEDRIFT	4
1.1	MÅL FOR FAGSKOLEUTDANNING I VEILEDNING AV LÆRLINGER	6
1.1.1	<i>Læringsutbytte for fagskoleutdanning i Veiledning av lærlinger</i>	6
1.2	BEGREPSAVKLARING	7
1.3	SELVSTENDIG YRKESRETTET UTDANNING	7
1.4	MÅLGRUPPE FOR UTDANNINGEN	8
1.4.1	<i>Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning</i>	8
1.5	OPPTAKSKRAV	8
1.6	REALKOMPETANSEVURDERING	8
2	ORGANISERING AV STUDIET	10
2.1	SKJEMATISK GJENNOMFØRINGSMODELL FOR ”VEILEDNING AV LÆRLINGER – FOR INSTRUKTØRER OG FAGLIGE LEDERE – MED ANSVAR FOR OPPLÆRING I BEDRIFT”, DELTID OVER 1 ÅR:	10
3	SAMMENHENG MELLOM TEORI OG PRAKSIS	11
3.1	ARBEIDSFORMER OG METODER I STUDIET	11
3.1.1	<i>Problembasert læring (PBL)</i>	11
3.1.2	<i>Veiledning og ansvar for egen læring</i>	12
3.1.3	<i>Basisgrupper</i>	12
3.1.4	<i>Fordypningsoppgave</i>	12
3.1.5	<i>Selvstudium</i>	12
4	ARBEIDSKRAV I EMNENE	13
4.1	REFLEKSJONSNOTAT	13
5	VURDERING.....	14
5.1	VURDERINGSGRUNNLAG	14
5.2	GJENNOMFØRING AV VURDERINGSPROSESSEN	14
5.3	FØLGENDE VURDERINGSFORMER BENYTTES	14
5.3.1	<i>Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn</i>	14
5.4	KRITERIER FOR VURDERING AV ARBEIDSKRAVENE	15
5.4.1	<i>Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering</i>	15
5.4.2	<i>Sluttvurdering – eksamen</i>	15
5.4.3	<i>Dokumentasjon</i>	15
6	BESKRIVELSE AV EMNER.....	16
6.1	EMNE 1: VEILEDERS ROLLE OG OPPGAVE.....	16
6.1.1	<i>Emne 1 – Veileders rolle og oppgaver: delemner og litteratur</i>	16
6.1.2	<i>Emne 1 – Veileders rolle og oppgaver: Arbeidskrav</i>	18
6.1.3	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 1 – Veileders rolle og oppgave</i>	18
6.2	EMNE 2: LÆREPLANVERKET, VURDERING OG DOKUMENTASJON	19
6.2.1	<i>Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon - delemner og litteratur</i>	19
6.2.2	<i>Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon – arbeidskrav</i>	21
6.2.3	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon</i>	21
6.3	EMNE 3: VEILEDNING I PRAKSIS	21
6.3.1	<i>Emne 3: Veiledning i praksis - delemner og litteratur</i>	21
6.3.2	<i>Emne 3: Veiledning i praksis - arbeidskrav</i>	23
6.3.3	<i>Læringsutbyttebeskrivelse for Emne 3: Veiledning i praksis</i>	23
6.4	EMNE 4 FAGLIG FORDYPNING	24

6.4.1	<i>Tema og litteratur - Emne 4 Faglig fordypning</i>	24
6.4.2	<i>Arbeidskrav - Emne 4 Faglig fordypning</i>	24
6.4.3	<i>Læringsutbyttebeskrivelse - Emne 4 Faglig fordypning</i>	25
7	EVALUERING AV STUDIET	25
8	AKTUELL LITTERATUR	25
9	VEDLEGG	29
9.1	REFLEKSJONSNOTAT	29
9.2	TABELL LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSE	30

1 GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I VEILEDNING AV LÆRLINGER – FOR INSTRUKTØRER OG FAGLIGE LEDERE – MED ANSVAR FOR OPPLÆRING I BEDRIFT

Fagskolens opplæringsstilbud i Norge er omfattende med 1.273 ulike studietilbud. Utdanningene skal være tilpasset samfunnets behov for svært mange typer fagkompetanse. Utdanningene er organisert i en rekke fagretninger med fordypninger. Plan for utdanningen "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" på fagskolenivå, er utarbeidet i samarbeid mellom representanter for faglig ansvarlige og instruktører i helsefag i kommuner på Nedre Romerike, lærling(KD), Opplæringskontor (tekniske fag, frisørfag, statlig sektor), Fagforbundet, fagopplæringen i Oslo og Akershus, ledelse og lærere ved Fagskolen Oslo Akershus.

Fag- og yrkesopplæringen står overfor store utfordringer i årene framover. Økt rekruttering og statusheving for fagarbeidere er nødvendig for å dekke framtidens behov for faglært arbeidskraft. Riksrevisjonens rapport fra undersøkelse av fagopplæring i bedrift stadfester at det er avgjørende at fag- og yrkesopplæringen har høy kvalitet for å kunne tilfredsstillende arbeidslivets og samfunnets behov for dyktige fagarbeidere. <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter/Sider/Fagopplaring.aspx> Utdanningsdirektoratet arbeider med et nasjonalt løft for kvalitet i fag- og yrkesopplæringen som skal sikre god kvalitet i alle ledd. Kompetanseheving for instruktører og faglige ledere i bedrift er nødvendig for å sikre kvalitet på arbeidsplassbasert opplæring.

Akershus fylkeskommune tok i fjor høst tok initiativ overfor Fagskolen Oslo Akershus om utvikling av et fagskolestudium for instruktører som skal veilede lærlinger i bedrift. Akershus fylkeskommunes hovedhensikt med initiativet er å styrke kvaliteten på opplæringen i bedrift gjennom å heve kompetanse på instruktører og faglige ledere. Bred representasjon fra bransjehold i arbeidsgruppen, opplæringskontor, lærebedrift og lærling, skal bidra til å sikre at veilederutdanningen for fagarbeidere utarbeides av fagarbeidere. Gjennom deltakelse i prosjekt- og arbeidsgruppen har Akershus fylkeskommune bidratt med ressurser i utviklingsarbeidet og stilt garanti om finansiering med kr 350 000 (tilsvarende 50 prosent av totale kostnader) for gjennomføring av første studentkull, da det per dato ikke forefinnes offentlig finansieringsordning for studiet. Utdanningsetaten Oslo bidrar med et tilsvarende beløp.

Før Fagskolen Oslo Akershus fattet en beslutning om å utarbeide en studieplan i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift", ble det foretatt en enkel markedsundersøkelse. Spørsmål om behov, omfang og organisasjon av en eventuell utdanning for instruktører og faglige ledere ble sendt til opplæringskontor i Oslo og Akershus. 23 av 60 svarte og resultatet tyder på at det både er behov for en mer formalisert utdanning og at det er et tilstrekkelig studentgrunnlag i et femårsperspektiv. I samfunnskontrakten inngått mellom partene i arbeidslivet i april 2012 er målet blant annet en økning av antallet godkjente lærekontrakter skal øke med 20 prosent i 2015 i forhold til nivået ved utgangen av 2011. Oslo hadde 2585 løpende lærekontrakter pr 31.12.11 og tilsvarende tall for 2013 var 2.801, en økning på 8,4 prosent. I 2011 hadde Akershus 2.324 lærekontrakter som hadde økt med 12 prosent til 2.606 løpende kontrakter i 2013. Hvis målet i samfunnskontrakten skal oppfylles, vil det si et økt behov for kvalifiserte veiledere/instruktører i bedrift og ytterligere behov for kompetanseheving.

En viktig del av kvalitetssikring av opplæring i bedrift er kompetanseheving for instruktører og faglige ledere. I Norge eksisterer det ingen formell utdanning for instruktører slik det vil gjøre i f.eks. Sverige fra høsten 2014: <http://www.skolverket.se/fran-skola-till-arbetsliv/apl/apl-utveckling/nationell-handledarintroduktion-1.211035> Norge har heller ikke en kompetansebeskrivelse på nasjonalt nivå, i motsetning til f.eks. Finland der utdanningsmyndighetene i 2012 beskrev og publiserte anbefalt kompetanse for instruktører: http://www.oph.fi/utbildning_och_examina/yrkesutbildning/utbildning_for_arbetsplatshandledare

Kunnskapsløftet stiller krav til innhold, dokumentasjon og vurdering av den bedriftsbaserte fag- og yrkesopplæringen. Det stiller derfor krav til at instruktører og faglige ledere har tilstrekkelig kompetanse og kan se opplæringen i et helhetlig perspektiv. SINTEFs tredje rapport fra evaluering av Kunnskapsløftet (2011) påpeker at styrking av opplæringen i bedrift, for eksempel gjennom skolering av instruktører, ikke ensidig må resultere i at bedriftens læring blir mer "skolsk" og at særpreget ved opplæring i bedrift ikke må bli borte i en teoretisk fundert pedagogisk tilnærming til læring (s. 80). En skolering av instruktører og faglige ledere i regi av fagskolen, der bransjene selv er med på utforming av studieplanen, kan bidra til kompetanseheving for instruktører og faglige ledere med forankring i praksis for å sikre nødvendig selvstendig yrkesrettet utdanning.

Sentrale styringsdokumenter legger føringer for en satsing på kvalitet og kompetanseheving i fag- og yrkesopplæringen.

Opplæringsloven

Opplæringsloven gir føringer for fylkeskommunens ansvar for fag- og yrkesopplæring og veilednings- og oppfølgingsansvar overfor lærebedrifter.

§ 4-7. Internkontroll i den enkelte lærebedrifta

Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lærekandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne. Ein eller fleire representantar for arbeidstakarane skal saman med den eller dei faglege leiarane jamleg sjå til at lærebedrifta følgjer pliktene etter opplæringslova med forskrift.

Lærebedrifta skal årleg rapportere til fylkeskommunen om opplæringa av lærlingar og lærekandidatar. Departementet kan gi nærmare forskrifter om rapporteringsplikta til lærebedrifta.

Lærebedriftens rapporteringsplikt til fylkeskommunen skal sikre et forsvarlig system for internkontroll av kvaliteten på den opplæringen som bedriften gir.

§ 4-8. Oppgåvene til fylkeskommunen knytte til fag- og yrkesopplæringa

Fylkeskommunen har også oppgåver etter §§ 4-3, 4-5 og 4-6, knytte til fag- og yrkesopplæringa. I samband med godkjenning av lærebedrifter skal fylkeskommunen rettleie og følge opp bedriftene, i tillegg til å kontrollere at den enkelte bedrifta fyller krava for å få godkjenning.

Fylkeskommunen skal godkjenne lærebedrifter. Det innebærer blant annet å påse at bedriften har faglige ledere og instruktører med nødvendig veilederkompetanse.

Prinsipper for opplæringen

Instruktører og faglige lederes kompetanse og rolle er konkretisert i Prinsipper for opplæringen (s.5). Som tydelige ledere skal de skape forståelse for formålet med opplæringen og stå fram som dyktige og engasjerte. De skal arbeide for at lærlingen utvikler interesse og engasjement i arbeidet og bidra til verdiskaping i bedriften. Den samlede kompetansen til veiledere/instruktører er sammensatt der faglig dyktighet, evne til å formidle faget, evne til å organisere læringsarbeidet og kunnskap om vurdering og veiledning står sentralt. Behov for kompetanse må hele tiden vurderes ut fra krav og forventninger i lov og forskrift inkludert læreplaner i fag og utvikling i fagene. Instruktører og faglige ledere skal kunne oppdatere og fornye sin faglige og pedagogiske kompetanse.

Generell del av læreplanen

Sluttmålet for opplæringen er å anspore den enkelte til å realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode - å fostre til menneskelighet for et samfunn i utvikling (s.22). Under avsnittet om «Det arbeidende mennesket» (s.11) beskrives instruktører og faglige lederes fagkunnskap som nødvendig når de unges egne erfaringer skal omsettes til innsikt. Instruktører og faglige ledere som skal fungere godt, må selv ha mulighet for å komme videre i sin egen utvikling gjennom etter- og videreutdanning.

Meld. St. 20 (2012-13) "På rett vei"

Meldingen varsler at samarbeidet mellom skole og arbeidsliv skal styrkes, og at kompetanseutvikling av lærere, ledere og instruktører fortsatt skal prioriteres og gjerne ses som ledd i en styrking av koblingen mellom teori og praksis og av samspillet mellom skole og bedrift. (s. 132)

Departementet vil fortsette den langsiktige satsingen på kompetanse- og utviklingstiltak og mener den overordnede føringen for kompetanse- og utviklingstiltak er å følge opp nasjonale mål, og å bidra til forbedring av praksis. Tiltakene må være relevante for skoleeierne, skolene og lærebedriftene, i klasserommet og i lærebedriftene, og for elevene og lærlingene. (s. 163).

Samfunnskontrakten

Partene i arbeidslivet og utdanningsmyndighetene signerte i 2012 en samfunnskontrakt bl.a. med mål om en 20 prosent økning av antall godkjente lærekontrakter innen utgangen av 2015, sammenlignet med måltall for 2012. Fylkeskommunen skal aktivt jobbe for at flere arbeidstakere blir instruktører og det skal være et felles ansvar å rekruttere nye lærebedrifter med opplæring/veiledning av instruktører.

Lov om fagskoleutdanning

ble vedtatt i 2003, revidert i 2007. Loven gjelder for den som tilbyr NOKUT - godkjent fagskoleutdanning. Lov om fagskoler definerer fagskoleutdanning:

Med fagskoleutdanning menes yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring, eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Med yrkesrettet utdanning menes utdanning som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. (§ 1. Formål og virkeområde)

Fagskoleutdanningene har et klart brukerperspektiv, skal være tverrfaglig og være rettet mot arbeidstakere med ulik faglig bakgrunn. Yrkesutøvelsen foregår i et samspill mellom praktiske erfaringer og relevant teori. Holdninger utvikles gjennom refleksjon rundt faglig yrkesutøvelse som er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra fagarbeid og nyere relevant kunnskap på det samme fagområdet. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et juridisk og etisk holdbart grunnlag.

1.1 Mål for fagskoleutdanning i veiledning av lærlinger– for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift

Formålet med utdanningen er å kvalitetssikre opplæring i bedrift gjennom å tilby en formalisert instruktør-opplæring. Målet er at studenten skal kunne utvikle en reflektert holdning til egen veiledningspraksis som gir best mulig læringsutbytte for lærlingene innenfor alle fagretninger, styrker kvaliteten på arbeidsplassbasert opplæring og hever status for instruktører og faglige ledere som veileder lærlinger.

1.1.1 Læringsutbytte for fagskoleutdanning i veiledning av lærlinger– for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift

Yrkesutøvere med fagskole i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" skal ha fått innsikt i lover og forskrifter som regulerer lærlingordningen, kommunikasjons- og veiledningsmetoder samt kunnskap om prinsipper for god dokumentasjons- og vurderingspraksis. Kandidaten skal kunne anvende verktøy for kvalitetsutvikling og kartlegging, samt ulike veiledningsmetoder som kan bidra til lærlingers opplevelse av medvirkning, mestring og motivasjon. Etter endt studium skal kandidaten etter ha utviklet en etisk grunnholdning til egen rolle som veileder og kunne utføre veiledningsarbeidet i tråd med yrkespedagogiske prinsipper og utvikle relevante metoder og verktøy.

Læringsutbytte for kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i de enkelte emnene er beskrevet under kapittel 6 i studieplanen. Fagskoleutdanningen i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" bygger på et helhetlig menneskesyn, der

grunnholdningene respekt, ansvarlighet og profesjonalitet står sentralt. Studiet vektlegger et læringsutbytte som skal utvikle studentens yrkesutøvelse i tråd med dette.

Studieplanen for "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" har et omfang på 30 fagskolepoeng. Overordnet læringsutbyttebeskrivelse er tilpasset dette:

Beskrivelse av overordnet læringsutbytte for utdanningen		
Kunnskap	Ferdigheter	Generell kompetanse
<p>Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har innsikt i lov- og rammeverk som angår veileders rolle og krav til kvalitet i opplæring i bedrift. - forstår veileders rolle og oppgaver ut fra lærlingens læreforutsetninger, verdiskaping i bedriftens og samfunnets perspektiv - har kunnskap om begreper og prosesser knyttet til vurdering av og for læring samt gjennomgående dokumentasjon - har kunnskap om kommunikasjon og veiledningsmetoder i et yrkespedagogisk perspektiv og om hvordan konflikter kan forebygges og håndteres - kan oppdatere sin veiledningskunnskap som angår veiledning av lærlinger, lærekandidater og andre som får opplæring i bedrift 	<p>Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende verktøy for kvalitetsutvikling og veiledningsmetoder etter yrkespedagogiske prinsipper - anvende kunnskap om kommunikasjon og samarbeid knyttet til veiledning av lærling i bedrift - anvende læreplanverket og vurderingsprinsipper for å lage opplæringsplaner, sette mål, vurdere og dokumentere opplæringen i bedrift - kan kartlegge lærlingens læreforutsetninger for deretter å identifisere behov for tiltak som bidrar til økt motivasjon og mestringsfølelse hos lærlingen - finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til veiledning av lærlinger, lærekandidater og andre som får opplæring i bedrift 	<p>Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har utviklet en etisk grunnholdning til egen rolle som veileder av lærlinger i bedrift - har forståelse for læreplanverket og vurderingsprinsipper knyttet til veiledning av lærlinger i egen bransje - kan utføre veiledningsarbeidet etter yrkespedagogiske og bransjeetiske prinsipper tilpasset lærlingens behov - kan bygge relasjoner med instruktører i egen og andres bransje samt eksterne samarbeidspartnere - utvikle veiledningsmetoder og verktøy som er relevante for veiledning av lærlinger, lærekandidater og andre som får opplæring i bedrift

Konkret læringsutbytte for hvert enkelt emne er beskrevet under pkt. 6. Tabell som gir beskrivelse av overordnet og konkretisert læringsutbytte er samlet i vedlegg 2.

1.2 Begrepsavklaring

Ved Fagskolen Oslo Akershus skal fagskoleutdanningen i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" gjelde den opplæring som foregår i bedrift. I det følgende er begrepet lærling brukt som et samlebegrep for lærling, lærekandidat og andre som får opplæring i bedrift. Veiledning er den aktivitet som foregår i samspillet mellom instruktør/faglig leder og lærling for å sikre kvalitet i fag- og yrkesopplæringen med høyest mulig måloppnåelse.

1.3 Selvstendig yrkesrettet utdanning

Arbeidet med veiledning av lærlinger i fag- og yrkesopplæringen må utføres på en måte som ivaretar lærlingens helhetlige opplærings situasjon og vektlegger utvikling av kvalitet, profesjonalitet og refleksjon i praktisk yrkesutøvelse.

Studiet er tilrettelagt etter voksenpedagogiske prinsipper, med utgangspunkt i studentaktive arbeidsmåter og læringsformer. Studiet tar sikte på å knytte veiledningsteori til yrkesrettet praksis. Studiet har derfor et hovedprosjekt som er beskrevet som en faglig fordypning i emne 4, der arbeidskravet er en fordypningsoppgave som dokumenterer et endrings-/utviklingsarbeid som kan gjennomføres på egen arbeidsplass eller som hospitering.

1.4 Målgruppe for utdanningen

Målgruppen for utdanningen er personer som er, eller ønsker å bli instruktør eller faglig leder med ansvar for opplæring av lærlinger i bedrift.

1.4.1 Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning

Fagskoleutdanning i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Kompetanse etter endt utdanningen kan for eksempel benyttes i alle opplæringskontor eller bedrifter med ansvar for opplæring av lærlinger.

1.5 Opptakskrav

Ett av disse kravene må oppfylles:

1. Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev eller autorisasjon.
Hvis du skal avlegge fag/svenneprøve etter søknadsfristen, kan du få plass på vilkår om at du består fagprøven.
2. Fem års relevant yrkespraksis og kompetanse i felles allmenne fag tilsvarende de to første årene i yrkesfaglige studieretninger.
3. Det kan gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering se punkt 1.6 nedenfor.

1.6 Realkompetansevurdering

Fagskoleutdanninger skal bygge på fullført og bestått videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse (Fagskoleloven § 1). Realkompetansen vurderes i forhold til det formelle opptakskravet.

Det kreves minst 5 års relevant yrkespraksis uten fagbrev, og med realkompetanse i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i grunnkurs/Vg1 og videregående kurs 1/Vg2 i yrkesfaglige studieretninger. Det er FOA sin oppgave å sikre en helhetlig, skjønnsmessig vurdering av søkere for å se om de har tilstrekkelig realkompetanse til å bli tatt opp ved fagskoletilbudet de har søkt. Realkompetanse vurderes av faglærer med kompetanse innenfor veiledning av lærlinger i bedrift.

Ved vurdering av realkompetanse vektlegges:

- Relevant yrkespraksis. Tilstrekkelig kunnskapsnivå i norsk, engelsk og matematikk på nivå med læreplanene i disse fagene på grunnkurs/Vg1 og videregående kurs 1/Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.
- Relevant utdanning, ulønnet arbeid, organisasjonsarbeid, tillitsverv med mer.
- Motivasjon og egenvurdering.

Viktig dokumentasjon er attest fra arbeidsgiver hvor stillingsandel og arbeidsforholdets varighet er påført, eksamensdokumentasjon fra videregående skole, kompetansevurdering fra ressurscenter/kompetansesenter, anbefaling fra arbeidsgiver, samt dokumentasjon som bevitner utenlandsopphold/-arbeid hvor engelsk har vært hovedspråk.

Søkere med utenlandsk utdanning:

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge.

Søkere utenfor Norden må ha dokumentasjon (autorisert translatør) på opplæring og praksis. Det er nødvendig med bestått eller likeverdig realkompetanse i fellesfag tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige

utdanningsprogram. Den faglige opplæringen må tilsvare opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge. Søkere må ha kunnskaper i norsk tilsvarende nivå 3.

2 ORGANISERING AV STUDIET

Utdanningen i "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift" er et 19 ukers heltidsstudium tilsvarende et halvt år, som gjennomføres som et deltidsstudium over 38 uker, tilsvarende to semestre (ett år). Studiet organiseres som et nettbasert studium med fire - tredagers samlinger.

2.1 Skjematisk gjennomføringsmodell for "Veiledning av lærlinger – for instruktører og faglige ledere – med ansvar for opplæring i bedrift", deltid over 1 år:

Emne	Fagskolepoeng	Uker helår	Uker deltid	Undervisningstimer	Veiledning individuelt og i grupper mellom samlinger	Selvstudium	Sum arbeidsmengde (timer)
Emne 1. Veileders rolle og oppgaver	6	4	8	30	57	78	165
Emne 2. Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon	6	4	8	24	57	78	159
Emne 3. Veiledning i praksis	8	5	10	32	73	105	210
Emne 4. Faglig fordypning og eksamen	10	6	12	26	90	150	266
sum	30	19	38	112	277	411	800

Hver samling gjennomføres over 3 dager av 8 timer per dag, totalt 24 timer.

Organisering:

Emne 1: 24 undervisningstimer, hvorav 2 uketimer legges til begynnelsen av neste samling for gjennomgang av arbeidskrav). 6 timer IKT innføringskurs.

Emne 2: 24 undervisningstimer, hvorav 2 uketimer legges til begynnelsen av neste samling for gjennomgang av arbeidskrav.

Emne 3: 32 undervisningstimer, hvorav 8 uketimer legges til begynnelsen av neste samling for gjennomgang av arbeidskrav.

Emne 4: 16 undervisningstimer og eksamen 10 timer.

Veiledning mellom samlingene:

Emne 1: Minimum en individuell veiledningstime per student samt 28 veiledningstimer ovf. basisgrupper (4 timer per uke mellom samling 1 og 2) og 28 nettbaserte veiledningstimer.

Emne 2: Minimum en individuell veiledningstime per student samt 28 veiledningstimer ovf. basisgrupper (4 timer per uke mellom samling 2 og 3) og 28 nettbaserte veiledningstimer.

Emne 3: Minimum en individuell veiledningstime per student samt 36 veiledningstimer ovf. basisgrupper (4 timer per uke mellom samling 3 og 4) og 36 nettbaserte veiledningstimer.

Emne 4: Minimum to individuell veiledningstimer per student samt 44 veiledningstimer ovf. basisgrupper (4 timer per uke mellom samling 4 og eksamen) og 44 nettbaserte veiledningstimer.

3 SAMMENHENG MELLOM TEORI OG PRAKSIS

Studier av teori har til hensikt å gi studenten kunnskaper som er nødvendig for at han/hun skal utvikle ferdigheter innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom en refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Emnene i studiet er valgt i tråd med dette. Kunnskaper om lov- rammeverk, vurderingspraksis, kommunikasjon og veileders rolle, er vektlagt i de to første emnene og veiledningsmetoder i det tredje. Ferdigheter og holdninger kommer til uttrykk i arbeidskravene til hvert emne. Siste emnet er en fordypningsoppgave der studenten formulerer problemstilling knyttet til øvrige emner i studieplanen.

Læringsutbytte blir vurdert gjennom arbeidskrav og avsluttende eksamen med muntlig redegjørelse.

Omfanget av teoriundervisning og veiledning varierer mellom de ulike emnene. For emne 1 og 2 gis 81 timer (evt. + 6 timer IKT innføringskurs i emne 1), for emne 3 gis 106 timer og for emne 4 gis totalt 116 timer teoriundervisning og veiledning.

Litteratur står oppført under beskrivelse av hvert emne og inkluderer også noe anbefalt litteratur.

For å sikre fagskoleutdanningens yrkesretting, kan skolen inngå avtale med ansatte fra ulike praksisfelt som eksterne forelesere i ulike emner. Foreleserne samarbeider med lærerne om planlegging av faglig innhold og arbeidsformer.

3.1 Arbeidsformer og metoder i studiet

Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er studentens ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten er mottagelig for undervisning og aktivt oppsøker lærings situasjoner og læringsarenaer. Skolen har ansvar for å tilrettelegge for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen.

Arbeidsformene skal gi trening i å søke kunnskap, kritisk tenkning og problemløsning. Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er forelesninger, dialogpreget undervisning, muntlig framlegg, presentasjoner, praktiske oppgaver gjennomført på egen arbeidsplass/hospitering, ulike former for arbeid i grupper, samt selvstudium med nettstøttet veiledning. Arbeidskrav er studentoppgaver som løses individuelt. Dette forutsetter at studenten deltar aktivt i eget læringsarbeid og samarbeider med andre.

Studentens læring følges opp gjennom veiledning og underveisvurdering. Læringsarbeidet støttes med bruk av digital læringsplattform. Studenter får egen opplæring i bruk av PC og digitale læremidler ved behov.

Bruk av ulike pedagogiske metoder skal legge til rette for:

- aktiv deltakelse fra studentene og støtte til deres egne initiativ
- arbeid med virkelighetsnære problemstillinger fra praksisfeltet og aktuell teori
- fagforståelse, refleksjon over egen praksis og etiske problemstillinger som motiverer til læring, utvikling og etisk bevissthet
- studentmedvirkning i beslutningsprosesser som angår gjennomføringen av studiet
- tverrfaglig erfaring for å øke forståelsen og respekt for eget og andres fagfelt

For hvert emne er det beskrevet konkretisert læringsutbytte. Lærer skal sammen med studenten formulere læringsmål for å oppnå det konkretiserte læringsutbyttet for det enkelte emnet.

3.1.1 Problembasert læring (PBL)

En problembasert læringsform tar utgangspunkt i at studenten skal bruke egne erfaringer fra arbeidslivet (casebasert). Denne læringsformen er godt egnet for å knytte teori og praksis sammen for voksne med yrkes- og livserfaring.

3.1.2 Veiledning og ansvar for egen læring

Studenten lager egne læringsmål og er aktiv i planlegging, gjennomføring og vurdering av måloppnåelse. Studenten skal selv aktivt søke og ta imot veiledning. Veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med lærlinger. Veiledning blir gitt både individuelt og i gruppe. Refleksjon før, under og etter handling er vesentlig for at yrkesutøvelsen skal forbedres. Lærerens rolle i fagskoleutdanningen er i stor grad knyttet til veiledning, underveisvurdering og tilrettelegging for læring.

3.1.3 Basisgrupper

Ved studiestart etableres tverrfaglige basisgrupper på 4-6 studenter i hver gruppe. Framlegg av individuelle oppgaver, erfaringsdeling og faglig refleksjon er et formål med arbeid i basisgrupper. Arbeidet i basisgrupper er obligatorisk og forpliktende.

3.1.4 Fordypningsoppgave

Fordypningsoppgaven er en problemorientert arbeidsform. Lærestoffet er ikke gitt, det må studenten finne selv, men lærer gir veiledning gjennom hele arbeidet hvis det er behov for det. Studenter og lærer planlegger i fellesskap framdriften av fordypningsoppgaven som skal resultere i en rapport av et endrings- og utviklingsarbeid som andre kan få del i. Et eksempel er at studentene beskriver veilederrollen i mottak av nye lærlinger. Studentene setter opp antagelser, forklaringer, årsakssammenhenger og utarbeider en problemformulering. Studenten finner ut hva han/hun allerede kan om temaet, for deretter å finne hva han/hun behøver av ny kunnskaper og behov for endringer forankret i bedriftens behov. En problemstilling må besvares med mer enn å reprodusere fakta.

3.1.5 Selvstudium

Selvstudium som arbeidsmetode betyr å arbeide med veiledning av lærlinger i egen arbeidssituasjon/hospitering og prøve ut sammenheng mellom teori og praksis. Faglig oppdatering ved å lese obligatorisk litteratur og svare på fastsatte arbeidskrav regnes også som selvstudium.

4 ARBEIDSKRAV I EMNENE

Arbeidskrav er obligatoriske skriftlige oppgaver, muntlig framlegg for medstudenter og faglærer. Arbeidskravene er utformet som skriftlige oppgaver knyttet til delemner i studiets hovedemner.

Arbeidet med oppgavene skal bidra til:

- samordning av de ulike kunnskapsfeltene som er nødvendige for å utvikle faglig kompetanse i veiledning av lærlinger
- å stimulere studenten til både å oppsøke og tilegne seg ny kunnskap og bidra til at studenten oppøver evne til faglig kommunikasjon og refleksjon med medstudenter og lærere
- å utfordre studenten til å sette seg inn i nytt fagstoff, bli bevisst på personlige verdier, reflektere over egne erfaringer i lys av teori og utvikle gode samarbeidsevner

Arbeidskravene skal godkjennes av fagskolen. Studenten får tilbakemelding / kommentarer fra lærer ut fra gitte kriterier (pkt. 5.4.1) innen 14 dager. Hvis et arbeidskrav ikke leveres til angitt tid, har studenten ikke krav på tilbakemelding, kun beskjed om det er godkjent eller ikke. Arbeidskravene skal leveres i samme semester som de er gitt.

- Alle skriftlige arbeidskrav skal leveres i innleveringsmappe på en aktuell læringsplattform.
- Et arbeidskrav er godkjent når det tilfredsstillende de retningslinjene som er angitt i "Rammer" under det enkelte arbeidskrav, og karakteren er fra A-E, F er stryk.
- Ved fravær i forbindelse med muntlig framlegg, vil studenten måtte utføre framlegget på et senere tidspunkt, eller utarbeide et eget skriftlig arbeid.

4.1 Refleksjonsnotat

Etter hvert emne skal studentene levere et eget individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt (se mal i vedlegg 1). Refleksjonsnotatet vil være bestått ved innlevering.

4.2 Hospitering

Studenter som er nyutdannede og/eller er uten ansettelse i en lærebedrift, kan gjennomføre fordypningsoppgaven i emne 4 og arbeidskravene knyttet til de andre emnene i studieplanen, etter følgende retningslinjer:

Fordypningsoppgaven og andre arbeidskrav i studiet gjennomføres i samarbeid mellom student, hospiteringsbedrift og fagskolen. Hospitering i en lærebedrift, formalisert veiledning fra fagskolen og studentens selvrefleksjon er nødvendig for å nå målet. Det er viktig at arbeid med fordypningsoppgaven og andre arbeidskrav i studiet er godt forankret i hospiteringsbedriften. Studenten skal i samarbeid med lærer på fagskolen og kontaktperson i hospiteringsbedriften utarbeide en problemformulering der arbeidet avgrenses og presiseres. Det er ikke krav om veiledning fra hospiteringsbedriften. Veiledning i forbindelse med fordypningsoppgaven og arbeidskravene knyttet til de andre emnene i studieplanen, ivaretas av fagskolen. Fordypningsoppgaven og arbeidskravet i emne 3 skal presenteres for medstudenter. Denne presentasjonen kan også foretas på hospiteringsarbeidsplassen, hvor hensikten er å dele erfaringer og få tilbakemeldinger, som videre kan bidra til å bedre drøftingsgrunlaget i fordypningsoppgaven og arbeidskravet i emne 3.

5 VURDERING

5.1 Vurderingsgrunnlag

Det skal foretas en helhetlig vurdering av studentens samlede kompetanse (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse). Det enkelte emnet blir vurdert i henhold til rammer, arbeidskrav og fastsatte kriterier. Det settes en karakter for hvert avsluttet emne. Det skal også foretas en egen vurdering av fordypningsoppgaven som vil utgjøre den skriftlige del av eksamen.

5.2 Gjennomføring av vurderingsprosessen

Underveisvurdering blir gitt i form av veiledning. Sluttvurdering dokumenteres muntlig og skriftlig. Underveisvurdering har til hensikt å gi lærerne og studentene informasjon om studentens kompetanse, slik at veiledningen kan tilpasses studentenes behov. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studenten til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet. Det forutsetter at studentene medvirker aktivt i vurderingen. Sluttvurdering brukes både om vurdering av et enkelt emne og den endelige samlede vurderingen av læringsutbytte av studiet. Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte/kompetanse etter endt opplæring.

5.3 Følgende vurderingsformer benyttes

- Karakterskalaen A-F
- Fordypningsoppgaven danner grunnlag for eksamen.

5.3.1 Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn

En beskrivelse av de enkelte karaktertrinn legges til grunn for karaktersetting. Den beskriver kjennetegn på grad av måloppnåelse for kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Karakterskalaen synliggjør studentens kompetansenivå som betegnes med en bokstavkarakter. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå emnet/eksamen. Karakteren F innebærer at emnet/eksamen ikke er bestått.

Nivå	Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Over middels grad av måloppnåelse	A Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	B Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Middels grad av måloppnåelse	C God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	D Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Under middels grad av måloppnåelse	E Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som stilles til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	F Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse

5.4 Kriterier for vurdering av arbeidskravene

Vurderingskriteriene skal sikre rettferdighet og en vurdering som er faglig begrunnet. Kriteriene skal være en støtte for studentene når de arbeider med egne besvarelser, eller eventuelt gir respons til medstudenter.

5.4.1 Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering

Arbeidskravene og fordypningsoppgaven vurderes i forhold kriteriene 1 - 6 nedenfor:

Kriterier	Krav
1. Faglig profil	Besvarelsen skal vise praktiske arbeidsoppgaver belyst og faglig begrunnet med relevant teori. Studenten skal beskrive egne funksjons- og ansvarsområder i forhold til aktuelle problemstillinger i yrkesutøvelsen.
2. Kunnskap	Besvarelsen viser at studenten kan finne frem i relevant litteratur og vise forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis.
3. Metodisk redegjørelse	Studenten skal vise selvstendig bruk av relevante kilder og utøve nødvendig kildekritikk. Besvarelsen må ivareta etiske retningslinjer som for eksempel anonymisering av data.
4. Utforming	Besvarelsen skal ha god skriftlig fremstilling med et klart og entydig språk. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med generelle retningslinjer for oppgaveskriving. Litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i egen litteraturliste.
5. Selvstendighet og drøfting	Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og begrunnelser slik at problemstillingen behandles saklig og kritisk. Besvarelsen skal vise evne til å analysere, drøfte og tolke på bakgrunn av faglige og etiske vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis skal belyses ved hjelp av praksiseksempler.
6. Oppgavelikhet	Besvarelsen må ikke ha stor likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

5.4.2 Sluttvurdering – eksamen

Fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av eksamen. I tillegg kommer en individuell muntlig høring, med utgangspunkt i fordypningsoppgaven. For å kunne fremstille seg til muntlig eksamen må studenten ha bestått emne 1, 2 og 3, samt fordypningsoppgaven. Studentene har i forkant blitt gjort kjent med sensuren av skriftlig del og får kun gjennomføre muntlig del dersom skriftlig del er bestått. Muntlig eksamen vurderes med en intern og en ekstern sensor. Det settes en samlet eksamenskarakter for muntlig og skriftlig del. Endelig individuell eksamenskarakter settes etter gjennomført muntlig eksamen

5.4.3 Dokumentasjon

Vitnemål utstedes for fullført studium. Vitnemålet skal omfatte de emnene som inngår i utdanningen og de karakterene som er oppnådd, samt fagskolepoeng for det enkelte emne. På vitnemålets bakside beskrives innholdet i de gjennomførte emnene i samsvar med studieplanen. Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, utstedes det emnebevis/kompetansebevis.

Ved forespørsel fra studentene kan de få utlevert emnebevis/kompetansebevis etter fullført emne. Emnekarakterer bekjentgjøres etter fagskolen Oslo Akershus sitt kvalitetssystem.

6 BESKRIVELSE AV EMNER

Utdanningstilbudet består av i alt fire emner; hvorav ett er knyttet til faglig fordypning. Studenten skal bruke sin erfaring fra egen arbeidsplass eller hospitering i arbeidet med disse fire emnene. Studentene skal tilegne seg et læringsutbytte i form av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. I dette avsnittet gis en beskrivelse av innholdet i de ulike emnene:

1. Oversikt over delemner og litteratur
2. Arbeidskrav
3. Konkretisert læringsutbyttebeskrivelse
4. Litteratur

Ved studiestart vil det bli gitt tilbud om et 6 timers introduksjonskurs i bruk av digital læringsplattform, studieteknikk og oppgaveskriving.

6.1 Emne 1: Veileders rolle og oppgave

6.1.1 Emne 1 – Veileders rolle og oppgaver: delemner og litteratur

Delemner	<ol style="list-style-type: none"> 1. Roller og ansvar, lov- og regelverk 2. Kvalitet i fagopplæringen 3. Kommunikasjon og veiledningsferdigheter 4. Samarbeid og gruppeprosesser 5. Mottak av lærlinger
Arbeidsform	<p>Samlingene vil legge vekt på erfaringsdeling/diskusjon og gjennomføring av problemorienterte oppgaver/case individuelt og i grupper, samt forelesninger og veiledning.</p> <p>Det forutsettes at studenten på egen hånd gjør seg kjent med lærestoffet som er nevnt i litteraturlisten eller oppgis av faglærere og som ikke direkte gjennomgås i plenum.</p>
Delemne 1	<p>Roller og ansvar, lov- og regelverk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolleavklaringer • Ansvarsområder • Lov-, rammeverk og styringsdokumenter • Interne kvalitetssikringssystemer • Samarbeidsavtaler
Delemne 2	<p>Kvalitet i fagopplæringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myndighetenes kvalitetsvurderingssystem i fagopplæringen • Lærende organisasjon • HMS og interne systemer • Yrkesstolthet
Delemne 3	<p>Kommunikasjon og veiledningsferdigheter i fagopplæringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonens betydning • Relasjonskompetanse • Etikk og holdninger • Yrkesetiske retningslinjer • Helhetsmodeller i veiledningen (didaktikk) • Reflektert praksis • Digitale verktøy • Målrettet kommunikasjonsteori i praksis

Delemne 4	Samarbeid og gruppeprosesser <ul style="list-style-type: none"> • Teori om prosesser i grupper • Kultur og roller på arbeidsplassen • Samarbeid skole – arbeidsliv • Trepertssamarbeid om opplæring i bedrift (samfunnskontrakten)
Delemne 5	Mottak av lærlinger <ul style="list-style-type: none"> • Forberedelse i bedriften • Mottaksplan, ansvarsfordeling og oppfølging • Arbeidsreglement • Nytilsatt på arbeidsplassen • Forventningssamtale • Overgangen mellom skole og lærebedrift
Litteratur	<p>Eide, Hilde og Tom Eide (2007) <i>Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk</i> Oslo: Gyldendal Akademisk (272 sider)</p> <p>Austli Børsett; Edel J. [et al.] (2011) <i>La etikken blomstre i praksis: en bok om systematisk refleksjon i arbeidshverdagen</i> Boken er tilgjengelig på nett som PDF med blafunksjon, eller som nedlastbar PDF. s. 11- 50 (39 sider)</p> <p>Haaland S. Grete og Nilsen Sigmund E. (2008). <i>Læring gjennom praksis, innhold og arbeidsmåter i yrkesopplæringen</i>. Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon. Kap. 3 (4 sider), Kap. 4 (3 sider), Kap. 5 (3 sider), Kap 6 (25 sider), Kap 9 (2 sider)</p> <p>Djupvik, A.E. og Haaland, G. (2013) <i>Veileder- og instruktørhåndboka</i> Oslo: (80 sider) Pedlex Norsk skoleinformasjon</p> <p>Espen Lynghaug (RED.) <i>Fagopplæringsboka 2014 – 2015</i>. (2014). Oslo. Kommuneforlaget.</p> <p>Kap. 6: Hvordan kan bedriften rekruttere framtidige fagarbeidere? S.80-83 (3 sider)</p> <p>Kap. 9: Lærebedriftens rettigheter og plikter. Side 112 -121. (9 sider)</p> <p>Kap. 10: Faglig leders ansvar og oppgaver, instruktørens arbeid. Side 123 – 135. (12 sider)</p> <p>Kap. 11: Lærlingens rettigheter og plikter. Side 136 – 145. (9 sider)</p> <p>Lov og rammeverk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lov om grunnskolen og den videregående opplæring (Opplæringslova) http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61 • Forskrift til opplæringslova http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724 • Generell del av læreplanen http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/ • Læreplaner i fag: http://www.udir.no/Lareplaner/Finn-lareplan/ http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/# • Prinsipper for opplæringa – Læringsplakaten http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Innleiing/?read=1 • Kvalitetsvurderingssystem i fagopplæringa http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/ • Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (Arbeidsmiljøloven) http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62

	<ul style="list-style-type: none"> Meld.St 20 På rett vei http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-20-20122013.html?id=717308 Samfunnskontrakten http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Samfunnskontrakten/ <p>Aktuell nettadresse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Utdanningsdirektoratets etterutdanningsmateriell: http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmateriell_FY/ <p>Tillegglitteratur:</p> <p>Graas, Kari K., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2009), <i>Etikk og kommunikasjon</i>. Kristiansand: Høyskoleforlaget (224 sider)</p> <p>Skau, Greta Marie (2011). <i>Gode fagfolk vokser - personlig kompetanse i arbeid med mennesker</i>. Oslo: Cappelen (4.utgave). (178 sider)</p> <p><i>Tveiten, Sidsel (2013). Veiledning – mer enn ord</i>. Bergen: Fagbokforlaget (Del 1, s. 9-139)</p>
--	---

6.1.2 Emne 1 – Veileders rolle og oppgaver: Arbeidskrav

Emne 1

Beskriv, vurder og begrunn ut fra litteratur og erfaring hvordan veileder/bedriften kan tilrettelegge og planlegge for at lærling kan få en god start på arbeidsplassen. Lag en mottaksplan og mal for forventningssamtale.

Rammer:

Skriftlig individuell oppgave.

Omfang: maksimum 4 sider, eksklusive maler og skjema.

Vurdering gis med karakter A-F, se pkt. 5.3.1, etter kriteriene 1-6, se 5.4.1

Studentene får skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 1 - Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et eget individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Rammer:

Skriftlig individuelt notat (se mal i vedlegg)

Omfang: maksimum 1 side

Vurdering: Bestått ved innlevering.

6.1.3 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 1 – Veileders rolle og oppgave

Kunnskap	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har innsikt i sentralt lov- og rammeverk som gjelder egen veilederrolle og ansvar, samt bedriftsinterne og myndighetenes kvalitetsvurderingssystem for fagopplæringen - har kunnskap om kommunikasjon og veiledningsferdigheter i fagopplæringen og gruppeprosesser på egen arbeidsplass - forstår betydning av samarbeid skole-arbeidsliv for verdiskaping i egen bransje og i samfunnet forøvrig - har kunnskap om forberedelse og planer for mottak av nye lærlinger i en bedrift
-----------------	---

Ferdigheter	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende aktuelt lov- og rammeverk for lærlingordningen på praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til roller og ansvar for opplæring i bedrift - kan anvende kommunikasjons- og veiledningsteknikker i egen veiledningspraksis - kan kartlegge mottakssituasjonen for nye lærlinger på egen arbeidsplass og identifisere behov for planer og tiltak, samt samarbeid internt i bedriften og mellom skole- og arbeidsliv
Generell kompetanse	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har forståelse for yrkesetiske prinsipper for veiledning av lærlinger i egen bransje - har utviklet en yrkesetisk grunnholdning til egen rolle og oppgaver i veiledning av lærlinger - kan utføre veiledning av lærlinger etter bransjens og samfunnets behov for kvalitet i fagopplæringen - kan bygge relasjoner med kolleger på egen arbeidsplass og eksterne samarbeidspartnere i skole og arbeidsliv

6.2 Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon

6.2.1 Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon - delemner og litteratur

Delemner	<ol style="list-style-type: none"> 1. Læreplanforståelse 2. Mål og planer 3. Vurdering for læring 4. Gjennomgående dokumentasjon
Arbeidsform	<p>Samlingene vil legge vekt på erfaringsdeling/diskusjon og gjennomføring av problemorienterte oppgaver/case individuelt og i grupper, samt forelesninger og veiledning.</p> <p>Det forutsettes at studenten på egen hånd gjør seg kjent med lærestoffet som er nevnt i litteraturlisten eller oppgis av faglærere, og som ikke direkte gjennomgås i plenum.</p>
Delemne 1	<p>Læreplanforståelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læreplanen for fag i et samfunnsperspektiv • Kjernekompetanse i faget, og spisskompetanse i bedriften sett opp i mot læreplanen i eget fag • Sammenheng/overgang mellom kompetansemål på Vg1, Vg2 og Vg3 • Prosjekt til fordypning og lokal læreplan
Delemne 2	<p>Mål og planer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge behov for kompetanse • Medvirkning • Formulere læringsmål • Intern plan for opplæringen • Bedriftens interne kvalitetssystemer som angår opplæring i bedrift
Delemne 3	<p>Vurdering for læring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faktorer som bidrar til læring og endring i praksis • Vurderingskriterier og kjennetegn på måloppnåelse • Uformell og formell vurdering • Underveisvurdering inkludert halvårsvurdering • Egenvurdering

Delemne 4	Gjennomgående dokumentasjon <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgående dokumentasjonssystemer • Planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon • Veileders dokumentasjon • Forberedelse til sluttvurdering
Litteratur	<p>Haaland Sund, G., Nore, H. og Vagle, I. (2009): <i>Vurdering for og av læring i yrkesfag</i>. I Dobsen m. fl: <i>Vurdering, prinsipper og praksis. Nye perspektiver på elev- og læringsvurdering</i>. Oslo, Gyldendal Akademisk. Kap. 12 (20 sider).s. 214-234</p> <p>Haaland S. Grete og Nilsen Sigmund E. (2008). <i>Læring gjennom praksis, innhold og arbeidsmåter i yrkesopplæringen</i>. Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon. Kap. 2 (12 sider), Kap 8. (2 sider), Kap. 10 (10 sider), Kap. 11, s.96 - s.113 (17 sider)</p> <p>Espen Lynghaug (RED.) <i>Fagopplæringsboka 2014 – 2015</i>. (2014). Oslo. Kommuneforlaget. Kap.4:Vurdering og dokumentasjon gjennom hele fagopplæringen. Side 49 – 73. (24 sider) Kap. 9: Lærebedriftens rettigheter og plikter. Side 112 -121. (9 sider) Kap. 10: Faglig leders ansvar og oppgaver, instruktørens arbeid. Side 123 – 135. (12 sider) Kap. 11: Lærlingens rettigheter og plikter. Side 136 – 145. (9 sider)</p> <p>Kvale, Steinar (2007) <i>Vurdering i skole – vurdering i bedrift</i>. Presentasjon på Landskonferansen Vurdering for/av læring Utdanningsdirektoratet, Oslo 1-2. november, 2007 s.1-13 http://www.udir.no/PageFiles/35149/Kvale.pdf</p> <p>Lov- og rammeverk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskrift til opplæringslova Kap. 3 <i>Individuell vurdering i grunnskolen og i vidaregåande opplæring</i>: http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_4#KAPITTEL_4 • Generell del av læreplanen http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/ • Læreplaner: http://www.udir.no/Lareplaner/Finn-lareplan/ http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/# • Prinsipper for opplæringa – Læringsplakaten http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Innleiing/?read=1 <p>Aktuelle nettadresse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering for læring – teori og praksis, hefte utarbeidet av Akershus fylkeskommune: http://hosting.redkommunikasjon.no/akershus_fylkeskommune/vurderingsheftet4/pdf.html • Utdanningsdirektoratets ressurssider om Vurdering for læring: http://www.udir.no/Vurdering/Vurdering-for-laring/ • Kvalitetsvurderingssystem i fagopplæringen http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/ • Utdanningsdirektoratets etterutdanningsmateriell: http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmateriell_FY/ • Veiledning for prosjekt til fordypning http://www.udir.no/PageFiles/1323/Veileder_for_prosjekt_til_fordypning.pdf?epslanguage=no • Aktuell rapport fra lærlingundersøkelsen http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2013/Larlingus2013.pdf?epslanguage=no <p>Tillegglitteratur: Hiim, H. og Hippe, E. <i>Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere</i> Oslo: Gyldendal Akademisk (214 sider)</p>

6.2.2 Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon – arbeidskrav

Emne 2

- a) Lag forslag til en opplæringsplan for en lærling i ditt fag.
 b) Beskriv en konkret arbeidsoppgave i ditt fag med tilhørende kompetansemål og lag vurderingskriterier og kjennetegn på måloppnåelse til arbeidsoppgaven.

Rammer:

Skriftlig individuell oppgave.

Omfang: maksimum 4 sider, eksklusive vedlegg.

Vurdering gis med karakter A-F, se 5.3.1, etter kriteriene 1-6, se pkt. 5.4.1

Studentene får skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 2 - Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Rammer:

Skriftlig individuelt notat (se mal i vedlegg)

Omfang: maksimum 1 side

Vurdering: Bestått ved innlevering

6.2.3 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon

Kunnskap	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har læreplanforståelse i et helhetlig 4-årig opplæringsløp for fag i egen bransje i et samfunnsperspektiv og ser sammenheng mellom kompetansemål på Vg1, Vg2 og Vg3 - har kunnskap om mål, planer og bedriftens interne kvalitetssystemer som angår opplæring i bedrift - har kunnskap om begreper og prinsipper om vurdering for og av læring, samt behov for og krav til gjennomgående dokumentasjon
Ferdigheter	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende læreplanforståelse i et helhetlig 4-årig løp til å løse praktiske og teoretiske problemstillinger som gjelder veiledning av lærling på egen arbeidsplass - kartlegge og identifisere problemstillinger knyttet til lærlingens opplærings situasjon og identifisere behov for mål og planer - anvende kunnskap om vurdering for læring i veiledning av lærlinger - anvende verktøy for gjennomgående dokumentasjon og forberedelse til sluttvurdering
Generell Kompetanse	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kan veilede lærlinger etter mål og planer for opplæring i bedrift og læreplaner i fag - kan utføre underveisvurdering og dokumentasjon i veiledning av lærlinger

6.3 Emne 3: Veiledning i praksis

6.3.1 Emne 3: Veiledning i praksis - delemner og litteratur

Delemner	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metoder 2. Veiledning og yrkespedagogikk 3. Konflikthåndtering
-----------------	---

	<p>4. Tilpasset opplæring</p> <p>5. Medvirkning, mestring og motivasjon</p>
Arbeidsform	<p>Samlingene vil legge vekt på erfaringsdeling/diskusjon og gjennomføring av problemorienterte oppgaver/case individuelt og i grupper, samt forelesninger og veiledning.</p> <p>Det forutsettes at studenten på egen hånd gjør seg kjent med lærestoffet som er nevnt i litteraturlisten eller oppgis av faglærere og som ikke direkte gjennomgås i plenum.</p>
Delemne 1	<p>Metoder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observasjon • Dialog • Refleksjon • Ferdighetstrening/øvelser
Delemne 2	<p>Veiledning og yrkespedagogikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erfaringsbasert læring • Mesterlære - modellen og andre modeller • Kommunikasjonsteknikker som fremmer læring • Instruksjon og veiledning
Delemne 3	<p>Konflikthåndtering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forebygge og håndtere konflikter • Samarbeidspartnere i håndtering av konflikter • Saksgang i forbindelse med håndtering av konflikter
Delemne 4	<p>Tilpasset opplæring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruk av helhetsmodellen (didaktikk) • Intern plan for opplæringen • Samarbeidspartnere
Delemne 5	<p>Medvirkning, mestring og motivasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betydning av medvirkning, mestring og motivasjon for læring • Hvordan legge til rette for medvirkning, mestring og motivasjon
Litteratur	<p>Caspersen, K. og Halland, G. (2011) <i>Helhetlig læringsmiljø</i> Trondheim: VeiVis AS s.10 – 67 (57 sider)</p> <p>Eide, Hilde og Tom Eide (2007) <i>Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk</i> Oslo: Gyldendal Akademisk s.232 – 240 (8 sider) s. 159 – s. 162 (3 sider)</p> <p>Haaland S. Grete og Nilsen Sigmund E. (2008). <i>Læring gjennom praksis, innhold og arbeidsmåter i yrkesopplæringen</i>. Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon. Kap. 11 (10 sider)</p> <p>Hartviksen, M., Kversøy, K. S. <i>Samarbeid og konflikt - to sider av samme sak</i> Oslo: Fagbokforlaget s. 23-24 og s.88-95 (10 sider)</p> <p>Hiim, H. og Hippe, E. <i>Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere</i> Oslo: Gyldendal Akademisk Kap. 10 (13 sider)</p>

	<p>Mathisen, P. & Høigaard, R. (2004). <i>Veiledningsmetodikk: En håndbok i praktisk veiledningsarbeid</i>. Kristiansand: Høyskoleforlaget. s. 1-165 (165 sider)</p> <p>Spetalen, H., <i>Mesterlære i profesjonsutdanning</i> Høgskolen i Akershus: Småskrift nr 3/2010 http://fagarkivet.hioa.no/jspui/bitstream/123456789/162/1/smaskrift_3-2010_spetalen.pdf 16 sider</p> <p>Temafilmer om samtaleteknikk og åpne spørsmål: http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmaterieell_FY/Temafilmer/Fagfilm-6-1---Den-gode-samtalen-Kunsten-a-stille-apne-sporsmal/</p> <p>Aktuell nettside:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utdanningsdirektoratets etterutdanningsmaterieell: http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmaterieell_FY/
--	--

6.3.2 Emne 3: Veiledning i praksis - arbeidskrav

Emne 3

- a) Ta utgangspunkt i veiledning av en lærling i din lærebedrift. Du skal planlegge, gjennomføre og beskrive en praktisk veiledningssituasjon. Begrunn hvordan du vil legge opp veiledningssituasjonen ut fra ditt kjennskap til veiledningsteori og ulike metoder.
- b) Presenter for dine medstudenter i basisgruppen hvordan du bruker kommunikasjons- og veiledningsteori i din veiledningspraksis.
- c) Basisgruppen gir tilbakemelding med faglig begrunnelse på medstudenters gjennomføring av en veiledningssituasjon.

Rammer:

Skriftlig individuell oppgave (a).

Omfang: maksimum 4 sider.

Vurdering gis med karakter A-F, se 5.3.1, etter kriteriene 1-6, se pkt. 5.4.1

Muntlig gruppeoppgave (b, c) Presentasjon for medstudenter i basisgruppen før neste samling.

Basisgruppen presenterer funn og spørsmål på neste samling.

Studentene får skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 3 - Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et eget individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Rammer:

Skriftlig individuelt notat (se mal i vedlegg)

Omfang: maksimum 2 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering.

6.3.3 Læringsutbyttebeskrivelse for Emne 3: Veiledning i praksis

Kunnskap	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har kunnskap om metoder og kjennskap til yrkespedagogiske prinsipper som anvendes for opplæring i bedrift - har kunnskap om begrepet tilpasset opplæring og didaktisk helhetsmodell som anvendes i veiledning av lærlinger i egen bransje - forstår betydningen av konflikthåndtering, medvirkning, mestring og motivasjon for bedriftens og samfunnets verdiskaping
-----------------	--

Ferdigheter	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende ulike metoder for veiledning av lærlinger i bedrift - anvende kunnskap om veiledning i et yrkespedagogisk perspektiv - anvende saksgang og aktuelle samarbeidspartnere for å forebygge og håndtere konflikter - kartlegge behov og iverksette enkle tiltak for medvirkning, mestring og motivasjon, samt tilpasset opplæring for lærlinger på egen arbeidsplass
Generell kompetanse	<p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har forståelse for yrkespedagogiske og bransjeetiske prinsipper i veiledning av lærlinger - kan utføre veiledningsmetoder tilpasset lærlingens behov og læreforutsetninger - kan bygge relasjoner med fagpersoner og veiledningstjenester for samarbeid om tilpasset opplæring for lærlinger i bedrift - kan bygge relasjoner med bedriftsinterne og eksterne ressurs- og fagpersoner for å forebygge og håndtere konflikter

6.4 Emne 4 Faglig fordypning

6.4.1 Tema og litteratur - Emne 4 Faglig fordypning

Faglig fordypning	
Tema	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tema for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og konkret. ○ Fordypningsoppgaven skal være knyttet til emner i studieplanen.
Litteratur	Dalland, O. (2012) Metode og oppgaveskriving for studenter Oslo: Gyldendal Akademisk

6.4.2 Arbeidskrav - Emne 4 Faglig fordypning

Fordypningsoppgaven er obligatorisk og gjennomføres individuelt. Erfaringer fra egen arbeidssituasjon/hospitering skal knyttes til fordypningsoppgaven. Innen fastsatt tidspunkt må studenten ha levert forslag til fremdriftsplan med foreløpig problemstilling, metodevalg og litteratur. Dette godkjennes innen 14 dager av lærer ved fagskolen i forbindelse med veiledning. Besvarelsen innleveres til fastsatt tid før muntlig eksamen.

Myndighetenes kvalitetsvurderingssystem kan gi et utgangspunkt for disposisjon:

- Utforme mål og begrunne valg av problemstilling jf. tema
- Utforme framdriftsplan
- Gjennomføring
- Fagspesifikk vurdering
- Oppfølging og implementering

Studenten har tilbud om to veiledningstimer i løpet av skriveperioden, hvorav en er obligatorisk. Deler av siste samling legges opp med eget arbeid med fordypningsoppgaven der studentene presenterer sine foreløpige arbeider for medstudenter og lærer. Hensikten er å gi felles veiledning og respons på foreløpig læringsutbytte, både for de som legger fram og de som er deltakere.

Vurdering av fordypningsoppgaven:

Fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av utdanningens avsluttende eksamen, og skal vurderes i forhold til følgende kriterier:

- **Faglig rettet**

Kompetanse fra studentens eget fagområde kommer til uttrykk.

- **Metodisk redegjøringskrav**

Det er gjort rede for metodevalg og studenten viser evne til å finne fram kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og viser saklig kildekritikk. Oppgaven er utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer. Besvarelsen har en form som samsvarer med skolens/tilbyders retningslinjer for oppgaveskriving.

- **Selvstendighet**

Besvarelsen viser selvstendige vurderinger og behandler temaet saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

- **Oppgavelikhet**

Besvarelsen har ikke påfallende likhet med andre besvarelser eller annet publisert materiale.

- **Karakterer**

Det gis en foreløpig skriftlig karakter på fordypningsoppgaven etter kriteriene 1-6, se pkt. 5.4.1. ca 14 dager etter innlevering

Rammer:

Skriftlig besvarelse.

Omfang: maksimum 12 sider

Vurdering gis med karakter A-F, se 5.3.1, etter kriteriene 1-6, se pkt. 5.4.1

Fordypningsoppgaven skal vurderes av en intern og en ekstern sensor.

Emne 4 - Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et eget individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Rammer:

Skriftlig individuelt notat (se mal i vedlegg)

Omfang: maksimum 2 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering.

6.4.3 Læringsutbyttebeskrivelse - Emne 4 Faglig fordypning

Kunn- skap	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oppdatere sin veiledningskunnskap knyttet til opplæring av lærlingen i bedrift
Ferdig- heter	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - innhente, bearbeide og vurdere oppdatert fagstoff om veiledning av lærlinger i bedrift
Generell kompe- tanse	<p><i>Kandidaten kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - utvikle veiledningsmetoder og planer for mottak og veiledning av lærlinger på egen arbeidsplass/hospiteringssted

7 EVALUERING AV STUDIET

Hensikten med evalueringsordningen er å gi studenten, læreren og fagskolen regelmessig informasjon om undervisningens kvalitet i forhold til studentens faglig og personlig utvikling.

Etter hvert emne avsettes det tid til prosessevaluering for å fremme videre læring og utvikling. Dette gjennomføres ved at studentenes svarer på spørreskjemaer, til sammen fire ganger.

8 AKTUELL LITTERATUR

Det samlede sidetallet utgjør ca 1 050 sider.

Austli Børslett; Edel J. [et al.] (2011) *La etikken blomstre i praksis: en bok om systematisk refleksjon i arbeidshverdagen* Boken er tilgjengelig på nett som PDF med blafunksjon, eller som nedlastbar PDF. s. 11- 50

Caspersen, K. og Halland, G. (2011) *Helhetlig læringsmiljø* Trondheim: VeiVis AS s.10 – 67

Djupvik, A.E. og Haaland, G. (2013) *Veileder- og instruktørhåndboka* Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon

Eide, Hilde og Tom Eide (2007) *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk* Oslo: Gyldendal Akademisk

Haaland S. Grete og Nilsen S. E. (2008). *Læring gjennom praksis, innhold og arbeidsmåter i yrkesopplæringen*. Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon. Kap. 2, kap. 3, kap. 4, kap. 5, kap. 6, kap. 8, kap. 9, kap. 10 og kap.11.

Haaland Sund, G., Nore, H. og Vagle, I. (2009): *Vurdering for og av læring i yrkesfag*. I Dobsen m. fl: *Vurdering, prinsipper og praksis. Nye perspektiver på elev- og læringsvurdering*. Oslo, Gyldendal Akademisk. Kap. 12

Hartviksen, M., Kversøy, K. S. *Samarbeid og konflikt - to sider av samme sak* Oslo: Fagbokforlaget s. 23-24 og s.88-95

Hiim, H. og Hippe, E. *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere* Oslo: Gyldendal Akademisk Kap. 10

Lynghaug, E. (RED.) *Fagopplæringsboka 2014 – 2015*. (2014). Oslo. Kommuneforlaget. Kap. 4, kap. 6, kap. 9, kap. 10 og kap. 11

Kvale, Steinar (2007) *Vurdering i skole – vurdering i bedrift*. Presentasjon på Landskonferansen *Vurdering for/av læring* Utdanningsdirektoratet, Oslo 1-2. november, 2007

Spetalen, H., *Mesterlære i profesjonsutdanning Høgskolen i Akershus: Småskrift nr 3/2010*
http://fagarkivet.hioa.no/jspui/bitstream/123456789/162/1/smaskrift_3-2010_spetalen.pdf

Lov- og rammeverk:

Forskrift til opplæringslova <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724>

Generell del av læreplanen <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>

Kvalitetsvurderingssystem i fagopplæringen <http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-oppleringen1/Kvalitet-i-fagoppleringen/>

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (Arbeidsmiljøloven)
<http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>

Lov om grunnskolen og den videregående opplæring (Opplæringslova)

<http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Læreplaner i fag: <http://www.udir.no/Lareplaner/Finn-lareplan/>

<http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/#>

Meld.St 20 På rett vei <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-20-20122013.html?id=717308>

Prinsipper for opplæringa – Læringsplakaten

<http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Innleing/?read=1>

Samfunnskontrakten <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Samfunnskontrakten-/>

Aktuelle nettadresser:

Aktuell rapport fra lærlingundersøkelsen

<http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2013/Larlingus2013.pdf?epslanguage=no>

Utdanningsdirektoratet Kvalitetsvurderingssystem i fagopplæringa

<http://www.udir.no/Utvikling/Kvalitet-i-opplaringen1/Kvalitet-i-fagopplaringen/>

Utdanningsdirektoratet Veiledning for prosjekt til fordypning

http://www.udir.no/PageFiles/1323/Veileder_for_prosjekt_til_fordypning.pdf?epslanguage=no

Utdanningsdirektoratets etterutdanningsmateriell:

http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmateriell_FY/

Utdanningsdirektoratets etterutdanningsmateriell: Temafilmer om samtaleteknikk og åpne

spørsmål: http://www.udir.no/Utvikling/Etterutdanningsmateriell_FY/Temafilmer/Fagfilm-6-1--Den-gode-samtalen-Kunsten-a-stille-apne-sporsmal/

Utdanningsdirektoratets ressursider Vurdering for læring:

<http://www.udir.no/Vurdering/Vurdering-for-laring/>

Vurdering for læring – teori og praksis, hefte utarbeidet av Akershus fylkeskommune:

http://hosting.redkommunikasjon.no/akershus_fylkeskommune/vurderingsheftet4/pdf.html

For studenter som ønsker å gå ut over obligatorisk litteratur, er det utarbeidet en liste med tilleggslitteratur:

Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving for studenter* Oslo: Gyldendal Akademisk

Eide, H. og Eide, T. (2007) *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk* Oslo: Gyldendal Akademisk

Graas, Kari K., Sjørnsen, M. og Stordalen, J. (2009), *Etikk og kommunikasjon*. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Hiim, H. og Hippe, E. Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere Oslo: Gyldendal Akademisk Skau, Greta Marie (2011). Gode fagfolk vokser - personlig kompetanse i arbeid med mennesker. Oslo: Cappelen (4.utgave).

Tveiten, Sidsel (2013). Veiledning – mer enn ord. Bergen: Fagbokforlaget (Del 1, s. 9-139)

9 VEDLEGG

9.1 Refleksjonsnotat

Hvilke tanker har du gjort deg under jobben med denne oppgaven?

Hvilke utfordringer har du møtt?

Hva er du spesielt fornøyd med?

Hva har vært bra og hva kunne du gjort bedre?

Hvor fornøyd er du med resultatet?

(Hva er bra og hva kunne du gjort bedre? Ble forventningene dine innfridd?)

Hva har du lært av arbeidet med oppgaven?

9.2 Tabell læringsutbyttebeskrivelse

Beskrivelse av overordnet læringsutbytte for utdanningen		
Kunnskap	Ferdigheter	Generell kompetanse
<p>Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har innsikt i lov- og rammeverk som angår veileders rolle og krav til kvalitet i opplæring i bedrift. - forstår veileders rolle og oppgaver ut fra lærlingens læreforutsetninger, verdiskaping i bedriftens og samfunnets perspektiv - har kunnskap om begreper og prosesser knyttet til vurdering av og for læring samt gjennomgående dokumentasjon - har kunnskap om veiledningsmetoder i et yrkespedagogisk perspektiv og om hvordan konflikter kan forebygges og håndteres - kan oppdatere sin veiledningskunnskap som angår opplæring i bedrift 	<p>Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende verktøy for kvalitetsutvikling og veiledningsmetoder etter yrkespedagogiske prinsipper - anvende kunnskap om kommunikasjon og samarbeid knyttet til veiledning av lærling i bedrift - anvende læreplanverket og vurderingsprinsipper for å lage opplæringsplaner, sette mål, vurdere og dokumentere opplæringen i bedrift - kan kartlegge lærlingens læreforutsetninger og identifisere behov for tilpasset opplæring, medvirkning, mestring og motivasjon - finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til veiledning av lærlinger i bedrift 	<p>Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har utviklet en etisk grunnholdning til egen rolle som veileder av lærlinger i bedrift - har forståelse for læreplanverket og vurderingsprinsipper knyttet til veiledning av lærlinger i egen bransje - kan utføre veiledningsarbeidet etter yrkespedagogiske prinsipper tilpasset lærlingens behov - kan bygge relasjoner med instruktører i egen og andres bransje samt eksterne samarbeidspartnere - utvikle veiledningsmetoder og verktøy som er relevante for veiledning av lærlinger i bedrift
Beskrivelse av konkretisert læringsutbytte for hvert emne		
Kunnskaper	<p>Emne 1: Veileders rolle og oppgaver</p> <p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har innsikt i sentralt lov- og rammeverk som gjelder egen veilederrolle og ansvar, samt bedriftsinterne og myndighetenes kvalitetsvurderingssystem for fagopplæringen - har kunnskap om kommunikasjon og veiledningsferdigheter i fagopplæringen og gruppeprosesser på egen arbeidsplass - forstår betydning av samarbeid skole-arbeidsliv for verdiskaping i egen bransje og i samfunnet forøvrig - har kunnskap om forberedelse og planer for mottak av nye lærlinger i en bedrift 	
	<p>Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon</p> <p><i>Kandidaten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - har læreplanforståelse i et helhetlig 4-årig opplæringsløp for fag i egen bransje i et samfunnsperspektiv og ser sammenheng mellom kompetansemål på Vg1, Vg2 og Vg3 - har kunnskap om mål, planer og bedriftens interne kvalitetssystemer som angår opplæring i bedrift - har kunnskap om begreper og prinsipper om vurdering for og av læring, samt behov for og krav til gjennomgående dokumentasjon 	

	<p>Emne 3: Veiledning i praksis Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har kunnskap om metoder og kjennskap til yrkespedagogiske prinsipper som anvendes for opplæring i bedrift - har kunnskap om begrepet tilpasset opplæring og didaktisk helhetsmodell som anvendes i veiledning av lærlinger i egen bransje - forstår betydningen av konflikthåndtering, medvirkning, mestring og motivasjon for bedriftens og samfunnets verdiskaping <p>Emne 4: Faglig fordypning Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppdatere sin veiledningskunnskap knyttet til opplæring i bedrift
Ferdigheter	<p>Emne 1: Veileders rolle og oppgaver Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende aktuelt lov- og rammeverk for lærlingordningen på praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til roller og ansvar for opplæring i bedrift - kan anvende kommunikasjons- og veiledningsteknikker i egen veiledningspraksis - kan kartlegge mottakssituasjonen for nye lærlinger på egen arbeidsplass og identifisere behov for planer og tiltak, samt samarbeid internt i bedriften og mellom skole- og arbeidsliv
	<p>Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende læreplanforståelse i et helhetlig 4-årig løp til å løse praktiske og teoretiske problemstillinger som gjelder veiledning av lærling på egen arbeidsplass - kartlegge og identifisere problemstillinger knyttet til lærlingens opplærings situasjon og identifisere behov for mål og planer - anvende kunnskap om vurdering for læring i veiledning av lærlinger - anvende verktøy for gjennomgående dokumentasjon og forberedelse til sluttvurdering
	<p>Emne 3: Veiledning i praksis Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anvende ulike metoder for veiledning av lærlinger i bedrift - anvende kunnskap om veiledning i et yrkespedagogisk perspektiv - anvende saksgang og aktuelle samarbeidspartnere for å forebygge og håndtere konflikter - kartlegge behov og iverksette enkle tiltak for medvirkning, mestring og motivasjon, samt tilpasset opplæring for lærlinger på egen arbeidsplass
	<p>Emne 4: Faglig fordypning Kandidaten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innhente, bearbeide og vurdere oppdatert fagstoff om veiledning av lærlinger i bedrift
Generell kompetanse	<p>Emne 1: Veileders rolle og oppgaver Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har forståelse for yrkesetiske prinsipper for veiledning av lærlinger i egen bransje - har utviklet en yrkesetisk grunnholdning til egen rolle og oppgaver i veiledning av lærlinger - kan utføre veiledning av lærlinger etter bransjens og samfunnets behov for kvalitet i fagopplæringen - kan bygge relasjoner med kolleger på egen arbeidsplass og eksterne samarbeidspartnere i skole og arbeidsliv
	<p>Emne 2: Læreplanverket, vurdering og dokumentasjon Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan veilede lærlinger etter mål og planer for opplæring i bedrift og læreplaner i fag - kan utføre underveisvurdering og dokumentasjon i veiledning av lærlinger

Emne 3: Veiledning i praksis*Kandidaten:*

- har forståelse for yrkespedagogiske prinsipper i veiledning av lærlinger
- kan utføre veiledningsmetoder tilpasset lærlingens behov og læreforutsetninger
- kan bygge relasjoner med fagpersoner og veiledningstjenester for samarbeid om tilpasset opplæring for lærlinger på egen arbeidsplass
- kan bygge relasjoner med bedriftsinterne og eksterne ressurs- og fagpersoner for å forebygge og håndtere konflikter

Emne 4: Faglig fordypning*Kandidaten kan:*

- utvikle veiledningsmetoder og planer for mottak av lærlinger på egen arbeidsplass